

टोमॅटो

○ टोमॅटोवरील रस शोषणाच्या किडी (फुलकिडे, पांढरी माशी व मावा) यांच्या नियंत्रणासाठी, इमिडाक्लोप्रीड (१७.५ एस.एल.) ५ मिली किंवा फिप्रोनील (५ईसी) १५ मिली प्रति १० लिटर पाण्यातून फवारणी करावी. फळ पोखरणारी अळीच्या नियंत्रणासाठी, क्विनॉलफॉस (२५ ईसी) २० मिलि किंवा डेल्टामेथीन (१% ईसी) अधिक ट्रायझोफॉस (३५%ईसी) हे संयुक्त कीटकनाशक २० मिलि प्रति १० लिटर या प्रमाणे मिसळून फवारणी करावी.

मिरची

○ मिरचीवरील लिफ कर्ल या विषाणूजन्य रोगाचा प्रसार पांढरी माशी या रसशोषक किडीमार्फत होत असतो. तसेच फुलकिडीमार्फतही अन्य विषाणूजन्य रोगांचा प्रसार होत असतो. किडींच्या नियंत्रणासाठी प्रोफेनॉफॉस (५०ईसी) १५ मिली प्रति १० लिटर

पाण्यातून फवारणी करावी.

- फुलकिड्यांचा प्रादुर्भाव दिसून येताच फिप्रोनील (५ ईसी) १५ मिलि प्रति १० लिटर पाण्यात मिसळून फवारणी करावी.
- कोळी नियंत्रणासाठी डायकोफॉल २० मिली किंवा फेनॉक्झाक्विन १५ मिलि प्रति १० लिटर पाणी या प्रमाणात फवारणी करावी

संपादक व प्रकाशक

डॉ. ला. रा. तांबडे

वरिष्ठ शास्त्रज्ञ तथा प्रमुख

• संकलक •

प्रा.एस.पी.जवळगे

विषय विशेषज्ञ (पीक संरक्षण)

प्रा. व्ही. बी. भिसे

विषय विशेषज्ञ (उद्यान विद्या)

डॉ. ला. रा. तांबडे

वरिष्ठ शास्त्रज्ञ तथा प्रमुख

कृषि विज्ञान केंद्र, सोलापूर

तांत्रिक माहिती स्रोत : महात्मा फुले कृषि विद्यापीठ, राहुरी

प्रमुख भाजीपाला पिकावरील किडींचे व्यवस्थापन

वरिष्ठ शास्त्रज्ञ व प्रमुख

शबरी कृषि प्रतिष्ठान संचालित,

कृषि विज्ञान केंद्र, सोलापूर

सोलापूर-बार्शी रोड, मु.खेड, पो.केगाव,

ता.उत्तर सोलापूर, जि.सोलापूर (महाराष्ट्र)

फोन : ०२१७-२५००१५३

Visit us at : www.kvksolapur.org

सौजन्य : कृषी तंत्रज्ञान व्यवस्थापन यंत्रणा, (आत्मा) सोलापूर

भाजीपाला पिकावरील प्रमुख किडींचे व्यवस्थापन

आपल्या रोजच्या आहारात भाज्यांना अनन्य साधारण महत्व आहे. कारण भाज्यांपासून आपल्या शरीराला अत्यावश्यक अशी पोषक द्रव्य मिळतात. खरीप, रब्बी व उन्हाळी हंगामात घेण्यात येणाऱ्या भाजीपाल्यात भेंडी, वांगी, टोमॅटो, मिरची ही लोकप्रिय भाजीपाला पिके आहेत. तसेच या पिकाखालील सोलापूर जिल्ह्याच्या क्षेत्रामध्ये तसेच उत्पादनात मोठ्या प्रमाणावर वाढ झाली आहे. भाजीपाला उत्पादन वाढविण्याच्या प्रयत्नात संकरीत अगर सुधारित जातींचा वापर, खतांचा वाढता वापर वगैरेमुळे कांही किडी बळावल्या आहेत. भाजीपाला उत्पादनावर परिणाम करणाऱ्या अनेक घटकांपैकी किडींचा उपद्रव हा प्रमुख घटक आहे. किडींचा परिणाम हा भाजीपाला उत्पादन, प्रत आणि बाजारभाव या बाबींवर होत असतो.

भेंडी

- भेंडी पिकावर रस शोषणाऱ्या किडींचा प्रादुर्भाव जास्त प्रमाणात दिसून आल्यास त्याच्या नियंत्रणासाठी (फवारणी प्रतिलिटर पाणी) इमिडाक्लोप्रिड ०.४ मिली किंवा थायामेथोक्झाम ०.४ ग्रॅम तसेच चिकट सापळ्यांचा वापर करावा.

- फळे व शेंडा पोखरणारी आळी : या किडीचा प्रादुर्भाव उन्हाळ्यात मोठ्या प्रमाणावर आढळतो. या किडीची मादी पानाच्या बिचक्यात वाढणाऱ्या अंकुरावर, फुलकळीवर, फुलावर व फळावर अंडी घालतात. अंड्यातून जन्मलेली अळी कोवळ्या शेंड्यात छिद्र करून शिरते व फांटा

आणि खोडांना पोखरते. त्यामुळे मुळाकडून शेंड्याकडे होणारा अन्न द्रव्याचा पुरवठा थांबतो. परिणामी झाडाचे शेंडे सुकू लागतात व नंतर मरतात. अळीच्या शरीरावर काळे, तांबडे ठिपके असतात.

- भेंडीवरील किडींचे एकात्मिक पद्धतीने व्यवस्थापन :-
- मशागतीद्वारे व्यवस्थापन :- पिकाची कापणी झाल्यानंतर लगेच जमिन नांगरावी. म्हणजेच जमिनीतील किटक उघडे पडून त्यांचा उन्हामुळे आणि पक्ष्यांनी खाल्याने

नाश होतो.

- किडींना पुरक खाद्य वनस्पतींचा नायनाट करणे.
- वनस्पतीजन्य किटकनाशकाचा वापर :- भेंडीवर निंबोळीच्या ५% अर्काची फवारणी केल्यास परोपजीवी किटकांना अभय मिळते. आणि किडींचा प्रादुर्भाव कमी होतो.
- जैविक पद्धतीचा वापर :
ट्रायकोग्रामा :- पतंगवर्गीय किडीच्या अळी अवस्था व्यवस्थापन करण्यासाठी या परोपजीवी किटकाची अंडी (ट्रायकोकार्ड) एक ते दिड लाख प्रति हेक्टर अमावस्येच्या दिवशी शेतात एक सारख्या प्रमाणात सोडावीत.
- भौतिक पद्धतीचा वापर :
○ सर्वेक्षणासाठी लावलेले कामगंध सापळे जास्त संख्येत म्हणजे दहा सापळे प्रति हेक्टर शेंडे अळीसाठी लावून आळ्यांच्या प्रौढ नर, पतंग पकडून नष्ट केल्यास किडीच्या संख्या नियंत्रणात ठेवता येते.
○ मोठ्या अळ्या वेचून खाण्यासाठी पक्षांना बसण्याकरीता बांबू किंवा लाकडाच्या छत्री बनवून त्या एक एकराला तीन - चार छत्र्या शेतात उभ्या कराव्यात.
- यांत्रिक पद्धतीचा वापर :
○ रात्री उडणारे प्रौढ किटक प्रकाश सापळ्यात पकडून त्यांचा नाश करावा.
- रासायनिक औषधाचा वापर :
नियंत्रणासाठी (फवारणी प्रतिलिटर पाणी) डेल्टामेथीन (२.८ ईसी) ०.८ मिली. किंवा क्विनॉलफॉस (२५ईसी) २ मिली किंवा लॅम्बडा सायहॅलोथीन (५ईसी) ०.३ मिली

वांगी

शेंडा व फळे पोखरणारी अळी :-

- रोप पुनर्लागवडीनंतर २० दिवसांनी पिकांमध्ये प्रादुर्भावग्रस्त शेंडे दिसून आल्यास ते काढून टाकावेत. फळे तोडणी वेळी कीडग्रस्त फळे गोळा करून नष्ट करावीत किंवा खोल खड्ड्यात पुरून टाकावीत.

- सर्वेक्षणासाठी लावलेले वोटा ट्रॅप (कामगंध सापळे) जास्त संख्येत म्हणजे दहा सापळे प्रति हेक्टर शेंडे अळीसाठी लावून आळ्यांच्या प्रौढ नर, पतंग पकडून नष्ट केल्यास किडीच्या संख्या नियंत्रणात ठेवता येते.
- फळ पोखरणाऱ्या अळीचे नियंत्रणासाठी डेल्टामेथीन (१% ईसी) अधिक ट्रायझोफॉस (३५%ईसी) हे संयुक्त कीटकनाशक २० मिलि किंवा क्लोरअॅट्रानीलीप्रोल (१८.५%) ४ मिली किंवा स्पीनोसॅड (४५एससी) ५ मिली प्रति १० लिटर प्रमाणे नॅपररूक पंपाने फवारणी करावी. या फवारण्या गरजेनुसार कराव्यात.